

GROEN

IVN
afdeling
Eelde/Paterswolde

NUMMER 55
NAJAAR 2010

Bestuur IVN Eelde-Paterswolde

Voorzitter	Leo Stockmann Anemoonweg 40 9765 HG Paterswolde	e-mail: glstockmann@hotmail.com tel. 050-3095304
Secretaris	Agaath AB-van Zanten Goudsbloemweg 32 9765 HS Paterswolde	e-mail: agaath.ab@planet.nl tel. 050-3093113
Penningmeester	Willem Zandt Burg J.G. Legroweg 19 9765 AD Paterswolde	e-mail: wzandt@hetnet.nl tel. 050-3094264 gironummer IVN: 0820257
Lid	Ep de Boer Ter Borchlaan 29/A 9728 XA Groningen	e-mail: e.deboer@home.nl tel. 050-5266364
Lid	Aafke Pot-Ellen Zuurstukken 76 9761 KN Eelde	e-mail: a.j.pot-ellen@home.nl tel. 050-3095518

Werkgroepen en contactpersonen

Contactpersoon tussen bestuur en werkgroepen:	Ep de Boer	050-5266364
Bomen, ruimtelijke ordening en milieu:	Agaath AB	050-3093113
Tentoonstellingen en publiciteit:	Leo Stockmann	050-3095304
Planten:	Ynze de Boer	050-3091875
Vogels:	Leo Stockmann (ad interim)	050-3095304
Jeugd:	Aafke Pot	050-3095518
Vlinderkampje:	Tineke van den Berg	050-3094337
	Jille Eilander	050-3091918

Voorwoord

De laatste zomerdagen waren regenachtig, helaas speelde dat ook de open middag van het vlinderkampje parten. De herfst begint met prachtig weer. (Ik schrijf dit voorwoord op 22 september). Maar er is geen zekerheid dat het mooie weer lang aanhoudt. Afwisselend weer is nu eenmaal kenmerkend voor ons land. Dat heeft ook weer zijn boeiende kanten. En van zon én regen kun je genieten, al komt soms het ene beter uit dan het andere.

Voor deze Groen zijn vele artikelen aangedragen met een variëteit aan schrijvers en onderwerpen. De redactie is daar erg verheugd over. We hopen dat u als lid of donateur net zoveel genoeg beleefde aan het lezen als de schrijvers aan het schrijven. En misschien stimuleert het u ook wel om iets te schrijven. En denk ook eens aan onze website, www.ivn.nl/eeldepaterswolde. Daar is ruimte voor nieuws, artikelen én foto's! Neem contact op met de website-redactie.

De afgelopen maanden was ik in de min of meer toevallige, maar gelukkige omstandigheid meerdere uitjes te maken om te genieten van natuur (Elbegebied, samen met Willem Zandt), tuinkunst (Versailles Parijs), industriële kunst (Ruhrgebied), botanische tuin (Nymphenburg München) en van 'kunst parallel aan de natuur' (museum Insel Hombroich te Neuss-Düsseldorf). Interessant is die grote verscheidenheid aan invulling per object. Mogelijk kent u enkele of zelfs alle objecten. Zo niet dan is het aan te bevelen eens een kijkje te nemen. Maar genoten heb ik ook van de door ons georganiseerde excursies. Voor mooie dingen hoeft je niet persé ver(der) weg.

Om donateurs en nieuwe leden wat nader kennis te laten maken met wat het IVN zoal doet, heeft het bestuur gemeend om volgend jaar op 8 maart een **'donateurs-nieuwe leden avond'** te organiseren.

Onze penningmeester Willem Zandt heeft te kennen gegeven zijn functie te willen beëindigen. De ledenvergadering in maart lijkt hem een geschikt moment om dat te doen. We zoeken dus een **opvolger voor Willem. Wie?**

Leo Stockmann, voorzitter.

Inhoudsopgave

Bestuur en werkgroepen	2
Voorwoord	3
Excursieverslag wandeling Drentsche Aa gebied op 1 mei	5
Excursie naar de Kleibosch	6
Acht Matten, Bloemwijk en Bethlehem	9
Fietstocht door de Onlanden	11
Een nestje van de tijftjaf	15
Industriële biovergister; hoge subsidie; dus duurzaam	17
Roeken in De Braak-De Marsch plotseling verdwenen	19
Natte, openmiddag op het vlinderkampje	20
Steenmarters in de omgeving van Eelde	22
Excursieverslag Reestdal	24
Programma IVN Eelde Paterswolde herfst en winter	25
Uitgebreide info over het programma	26
District Drenthe nieuwe stijl	29
Hoeveel huiszwaluwen zitten er in Eelde Paterswolde	30
Het verhaal van de huiszwaluw en de gaai	31
Eelde te laat met vereiste compensatie in de natuur!	32
Nieuwe aanwinsten in de vogelvitrine	33
Zevenhuizer70bomenweg	34
Een bijzondere spin in het vlinderkampje	35
Kleine karekieten in Eelde Paterswolde	36
Inktviszwam	38
Moord op klaarlichte dag	39
Jonge, groene spechten	39
De Natuurclub	40
Ganzen op de ijsbaan	43
Viviparie	43
Gierzwaluwen	45
2010 zwaar jaar kerkuilen	45

Excursieverslag wandeling Drentsche Aa gebied op 1 mei

De wandeling gold als vogelexcursie. Vogelkenner Sieds Rienks kent het gebied goed en had de route bepaald. Er gingen 13 personen mee waar onder 3 kinderen. Bij de parkeerplaats net buiten Oudemolen konden we gelijk al enkele zangvogels horen: tuinfluiter, zwartkop, grasmus en groenling. Je moet al een beetje verstand hebben van vogelzang om de eerste twee soorten uit elkaar te kunnen houden. Sieds kan dat wel uitleggen aan leken op dat gebied. De wandeling ging door gevarieerd gebied. In totaal werden bijna 40 soorten vogels gehoord, de meeste ook gezien. Behalve genoemde soorten o.a. ook grote bonte specht en groene specht, zwarte en gekraagde roodstaart, geelgors en rietgors, boompieper (mooie baltsvluchten), boomklever en boomkruiper, staartmees (groepje), aalscholver en (hoera) de boomvalk. En misschien een klapkester, die helaas te snel wegvloog vanuit de top van een struik op heideterrein. Omdat ik zelf ook een plantjesman ben noem ik enkele 'bijzondere' plantensoorten die we zagen. Veelbloemige salomonszegel, dalkruid, bosanemoon, bergvlier (= trosvlier), peterselievlier, slangenwortel en muskuskruid. Hoewel zeker niet bijzonder, was een volop bloeiende gewone vogelkers wel heel mooi. De wandeling begon onder een bewolkte hemel. Halverwege begon het wat te regenen. En de regen werd allengs erger. En zo kwamen wij behoorlijk verregend weer terug bij de parkeerplaats. Mooie excursie.

Leo Stockmann

foto Sieds Rienks

Excursie naar de Kleibosch

Op zondag 9 mei brachten we met een vijftal mensen onder leiding van Roel Douwes, ecoloog bij Natuurmonumenten, een bezoek aan de Kleibosch, dat zijn naam met ere draagt want in dit bos in de buurt van Rodervolde komt potklei aan de oppervlakte. Potklei is een erg zware, kalkrijke kleisoort die in het grijze verleden door de monniken van het klooster van Aduard is gebruikt voor het bakken van kloostermoppen. Op een aantal plekken is nog duidelijk te zien waar dit afitchelen (afgraven) heeft plaats gevonden. Hierdoor zijn n.l. ondiepe waterpartijen ontstaan. In het bos bestaat een groot verschil in begroeiing tussen de hoge en de lage delen. In de hogere delen is de grond zuurder en voedselarmere dan in de lage delen. Op de scheiding van deze delen troffen we o.a. heerkruid aan, een plant die in de provincie Drenthe als zeldzaam te boek staat. Ook treffen we hier de beide meidoornsoorten aan; de éénstijlige en de tweestijlige.

Ze zijn vrij makkelijk te onderscheiden aan het blad.

Het ligt in dit oude bos voor de hand dat hier eigenlijk sprake is van een genenbank van inheemse bomen en struiken.

Wat verder opvalt zijn de vreemd gevormde stobben of stoelen van diverse bomen, wat wijst op de vroeger veel voorkomende hakhoutcultuur.

We brachten een aantal uren in het bos door en we hebben een groot aantal planten kunnen zien die zich thuis voelen in een natte en kalkrijke omgeving. Onder de enthousiaste en deskundige leiding van Roel is het voor de plantenliefhebber een lust om hier een tijd rond te dwalen.

Ynze de Boer

Lijst van planten waar tijdens de excursie aandacht aan is besteed.

aarbeiganzierik	engelwortel
bastaard holpijp/lidrus	es
blauwe knoop	framboos
bosandoom	geel nagelkruid
bosanemoon	gelderse roos
bosgierstgras	gele lis
bosveldkers	gewone vogelkers
bosviooltje	grote muur
boszegge	grote vossenstaart
dalkruid	hazelaar
eenstijlige meidoorn	heerkruid

els	holpijp
hondsdrif	rankende helmblom
hop	reukgras
lep	ruwe smele
ijle zegge	schaduwgras (Hitlergras)
kale jonker	sleedoom
kleefkruid	smalle stekelvaren
knopig helmkruid	snavelzegge
kruipend zenegroen	solomonszegel
liesgras	speenkruid
mannagras	stijve zegge
moerasspirea	thujamos
moerasrolklaver	trosvier
moeras-vergeet-mij-niet	tweestijlige zegge
moeraszegge	tweestijlige meidoorn
noordse zegge	waterviooler
penningkruid	wegedoom
pijpenstroofje	wijfjesvaren

foto Ynze de Boer

Biologisch vlees
zeker (w)eten!
Limousin Rundvlees
direct van de Boerderij
Openingstijden:
Boerderijwinkel:

vrijdag van 10.00-18.00
zaterdag van 10.00-13.00

 't Hoogveld

Westerhorn 43 Eelde
tel. 050-309 6468

www.hoogveld.nl

Tuin Centrum
Fa. W. Rutgers
Sterk in het groene
werk

- Voor al uw kamer en tuinplanten
- Levering van alle soorten bloemwerken

Hoofdweg 242
Paterswolde
tel: 050-3091749

Zeiss Svarovski
Tento bausch & Lomb
Gekr. roodstaart
Kerkul

Overpleier
Stagretten
Life trape
Kofte

Geluidinstallaties
Mussenpotten
Rechtzaken
Lezingen

Personlijke aandacht
Columns
Binoculairs
Vakantiewoningen

GEEF VOGELS EEN KANS
MET JAN DOEVENDANS

DOOR KUKERS, NESTKASTEN OF TELESCOPEN
BIJ BUITENBEDRIJF BBZ TE KOPEN

OF LAAT UZELF EENS EEN DAGJE VERWENNEN
DOOR VOGELS IN DE HAND TE LEREN KENNEN

OF HEEFT U HET ZELF EVEN GEHAD?

HET IS ALLEMAAL NIET DUUR
MAAR WEL ... PUUR NATUUR!

050-3145027
e-mail: BBZ@INN.NL
bedankt voor het luisteren

Optikron Optolyth
KOWA Bressor
Gier- & huiszwaluw
Ugors

Mistnetten
Mag 1 (te lampen
Vangdogen
Loupes

Spreuwpotten
Voederschalen
Excursies
Stalveren

Verhalen in 3 talen
Geboortef
Boeken
MER-reportages

Acht Matten, Bloemwijk en Bethlehem Expeditie naar het onbekende Friescheveen

Wat eraan vooraf ging

Op maandag 27 april 2009 verzamelden de leden van Werkgroep Natuurlijke Historie zich tezamen met de gasten van de bijeenkomst van woensdag 18 februari bij Café Friescheveen aan de Meerweg te Haren om met 10 man in 3 roeiboten het Friescheveen ook in de praktijk te gaan verkennen. Theoretisch was men destijds door de BE-er (Bekende Eeldenaar) Tjeerd alias 'Sjors' Booienga en Roelien Douma (Natuurmonumenten) al aardig bijgespijkerd, maar een heuse excursie naar deze Drentse plas met Friese naam tegen de Groninger grens was natuurlijk niet te versmaden.

Uitvaart...

Het klinkt luguber, maar het water, dat de Schipsloot bij Café Friescheveen met het Friescheveen of Friese Veen verbindt, heet echt zo: Uitvaart. Inderdaad, men ging uit varen! Dan is de doorgang breed, dan weer smal en vaak krom, en de oevers lopen niet altijd aan elkaar parallel. Dus werd het een hele klus voor de onervaren roeier om koers te houden. Maar met twee man op de achterste bank lukte het toch wel. De eerste aanlegplaats betrof het vroegere weiland Acht Matten; het kostte een man vroeger 8 dagen om dit stuk land met de zeis te maaien.

Acht Matten en Bloemwijk

Hier graasden in het midden van de vorige eeuw de koeien van vader Derk en zoon Tjeerd (Sjors) Booienga. De familie Booienga woonde destijds naast de Paterswoldse school en moet niet worden verward met die andere familie (met vader Jan en zoon Tjeerd) naast het Elsburger Onland verder noordwaarts. Het gaat om een groot stuk drassig land, toen vol gras, nu vol veenmos. Maar goed, dat iedereen laarzen aan had, al is het hier niet zo drassig als in het zojuist genoemde Onland. De plantenkenners onder ons konden hun hart weer ophalen: prachtfamboom en slangenwortel waren alom aanwezig, maar ook een zeldzame(re) boterbloem en korstmossen. Daarna ging het op Bloemwijk aan, ook een voormalig weiland van boer-kweker Booienga. Het verhaal van de nieuwe koeien ging er smakelijk in! Die kenden n.l. in het begin de weg door deze drassige weilanden nog niet en zakten dus enigszins weg. Maar al gauw volgden zij de oude rotten in het vak...! Een koe is slimmer dan men denkt. Het veer werd op Acht Matten en Bloemwijk per praam aan- en afgevoerd.

Koppies en Domsiessteek

Ten zuiden van de genoemde vroegere weilanden liggen De Koppies (Koppies), tezamen een in zeven stukken uiteengevallen legakker voor de turfwinning. De vorm van de stukken is in principe rechthoekig of vierkant, maar de meest oostelijke is driehoekig en draagt daarom ook een aparte naam: Domsiessteek, oftewel de steek(hoed) van de dominee... In de loop der tijden is heel wat grond van deze eilanden afgekald, niet alleen door het klotsende water, maar ook door vallende bomen. Ook op De Koppies werden wel koeien of pinken gestald om er te grazen. Het verhaal gaat, dat er eens 7 koeien apart op de 7 Koppies werden gezet. De volgende dag stonden alle beesten op het middelste eiland! Sjors zegt, dat het waar is; een heuse anekdote dus.

Bethlehem en Knuppelpad

De roeiboten voeren zowel langs de noord- als de zuidkant van de 7 eilanden via het open water naar de volgende bestemming. Onderwijl genoot men van het gekwetter van de aalscholvers. Zij geven menig groene boom en struik een wit aanzien door de mest (guano). De derde pleister plaats was het uiteinde van de langste legakker in de plas, Bethlehem genaamd; men kan het vergelijken met De Kop van Zuid in Rotterdam. Nog niet zo lang geleden stonden hier drie banken, maar twee ervan zijn weggerot, aldus Roelien Douma. Vanaf de enige nog overgebleven bank heeft men een riant uitzicht over de plas, waar men dan ongeveer middenin zit. In het westen ontwaart men Huize Weltevreden, veelal Villa Friescheveen genoemd, en in het zuiden de vogelkijkhut. Eén van ons moest helaas eerder weg en verliet het Friescheveen via het op Bethlehem gelegen Knuppelpad, aangelegd door leden van de lokale IVN-afdeling. De rest volgde een half uur later per roeiboot nr. 6, 12 resp. 14. De inzittenden van dit bootje hadden dit inmiddels een naam gegeven: Johan Cruijff!

Het Blik en Rolstoelpad

Na afloop werd evenals in het begin genoten van een kop heerlijke koffie en werden de ca. 25 kiekjes, geschoten door de enige fotograaf ter plekke, bewonderd. De meeste roeigangers waren op de aangelegde plekken in dit Friescheveen nog nimmer geweest. Men kent de plas doorgaans vanaf de zuidkant: Het Blik (vuilstortplaats) en de kijkhut met het voor invaliden geschikt gemaakt gedeelte, het zgn. Rolstoelpad, van het reeds lang bestaande weggetje langs de zuidoever. Deze keer was het dus andersom: een blik in het onbekende Friescheveen ten noorden van het open water,

verscholen achter een lange legakker, zeven eilandjes en hoog geboorte (veel elzen) met schijttende aalscholvers. Het werden een leerzame ochtend en deel van de middag, met dank aan Sjors en Natuurmonumenten.

Eelde, 27 april 2009 C. Schaafsma, spaanbediener van de 'Johan Cruijff'

Fietstocht door de Onlanden

6 juni 2010

Onder leiding van Jacob de Bruin, boswachter bij Natuurmonumenten

De excursie start bij de kijkboerderij 't Hoogeveld aan de Westerhorn in Eelde. We gaan richting Peize en bij de brug over het Eelderdiep legt Jacob de Bruin kort uit hoe het gebied in elkaar zit. Ten zuiden van de Westerhorn is de bovenloop van het Eelderdiep, ten noorden de benedenloop. De bovenloop van het Eelderdiep heeft de oorsprong in de buurt van Vries in het voormalige hoogveengebied, waar ook het meisje van Yde gevonden is. De benedenloop eindigt uiteindelijk in de Waddenzee. De benedenloop met het omliggende land, de Eelder- en Peizermeden, tegenwoordig aangeduid met de naam "de Onlanden", is het gebied waar natuurontwikkeling plaats vindt.

foto Ynze de Boer

We maken een rondje door de Onlanden en krijgen uitleg over de werkzaamheden. Een aantal onderdelen staat hierbij centraal; het doorstroommoeras dat ook als waterberging moet dienen, de hooilanden en de belangen van een aantal partijen in dit project zoals de flora en fauna, de recreanten, de bewoners en het cultureel erfgoed.

Het land aan weerszijden van het Eelderdiep wordt ingericht tot doorstroommoeras. Daar is veel water voor nodig en om dat daar te krijgen zal er een verbinding gemaakt worden tussen de Masloot (die van Donderen naar Peize loopt) en het Eelderdiep. Bij deze koppeling moet wel rekening gehouden worden met de belangen van de verschillende gebruikers in het gebied, vooral de boeren die het graag droog willen en de natuur die juist nat moet zijn.

Het gebied ten oosten van de Drentse Dijk moet heel nat worden met een permanent hoog waterniveau, het gebied ten westen wordt vooral hooiland met een lager waterniveau en door het reliëf kan er op de hoogste delen zelfs bos ontstaan. Dit natte gebied krijgt ook de functie van waterberging, daarvoor moeten de bestaande dijken en kades aangepast worden en worden er nieuwe kades gemaakt. De kades komen ongeveer vijftig cm. hoger dan de hoogste te verwachten waterstand, die kan ontstaan bij een combinatie van springtij en noordwesterstorm.

In het doorstroommoeras worden slenken gegraven, deze slenken meanderen door het gebied en krijgen daardoor veel randlengte waar riet kan groeien. De zomersituatie is droge hogere gebieden en natte lage gebieden, in de winter zal bijna alles onder water staan of op zijn minst nat zijn. Het kan zijn dat het Eelderdiep dan niet meer als diep herkenbaar is. Begin 2011 moet het moeras klaar zijn. Omdat het gebied dan al wel heel nat is, maar nog niet begroeid worden er in 2011 veel steltlopers verwacht.

De hogere gebieden blijven hooilanden, het land rond het Eelderdiep was vroeger de hooischuur van Drenthe, het was al vroeg verkaveld en de bodem was rijk aan voedsel en daardoor geschikt als hooiland. Het diep is in die tijd uitgediept voor de ontwatering van deze hooilanden.

Op de graslanden groeien onder meer de vleeskleurige orchis, de water-aardbei en de in Nederland zeldzame paardenhaarzegge. Er komen op deze hooilanden circa twintig (zeldzame) zeggensoorten voor. Een paar van de vele vogelsoorten in dit gebied die we horen zijn het paapje, de graspieper en de bosrietzanger; de laatste zit vooral in de ruige stroken. Het maaibeeld in de Onlanden is er op gericht om pas te gaan maaien als het kan met het oog op de vogels. Ook wordt er rekening gehouden met de afzonderlijke behoeftes van de verschillende soorten. De bosrietzanger heeft rietkragen nodig, deze worden op sommige plekken gespaard, terwijl ze op andere

plekken juist gemaaid worden om het terrein open te houden voor bijvoorbeeld de grutto. Het late maaien is vooral goed voor de veldleeuwrik, de Onlanden heeft de hoogste dichtheid broedende veldleeuwriken van Nederland, in 2007 vijftienvijftig paartjes per honderd hectare. Er wordt met een rupsmachine gemaaid omdat de grond te vochtig is voor een tractor. Het nadeel is dat dit maaien zo snel gaat dat de insecten nauwelijks de tijd hebben om te vluchten. Daarom blijft er altijd een strook staan voor de insecten, bijvoorbeeld voor sprinkhanen.

Percelen die nu al laag liggen blijven zo, de hogere percelen worden afgeplagd of tot petgaten of baggelwieken gemaakt. In deze gaten moet kwelwater komen dat zorgt voor kwel minnende planten. Het is de bedoeling dat deze petgaten in een periode van ongeveer een eeuw gaan verlanden, onder meer met krabbenscheer.

Onderdeel van deze herinrichting is de aanleg van een ecologische verbingszone (evz) ten zuiden van de nieuwe wijk Ter Borch in Eelderwolde. De evz is onderdeel van de ecologische hoofdstructuur (EHS) en is de verbinding van de Drentsche A naar het Eelder- en Peizerdiep en het Leekstermeer. Het gebied beslaat ongeveer 25 hectare en moet voldoen aan de eisen voor de ringslang, otter en waterspitsmuis. Voor de verbinding van de ecologische verbingszone en het Leekstermeer wordt er een slenk van ongeveer twee meter diep gegraven. Aan de westkant van de Langmadijk komt een soort meer als slibvang. Deze slenk gaat onder de Groningerweg door, daarvoor is een nieuwe brug gemaakt die dieren de mogelijkheid geeft om langs het water onder de brug door de weg te passeren.

Naast de Langmadijk komt een (tijdelijke) polder speciaal voor de groene glazenmaker, een zeldzame libel. Deze libel is voor de voortplanting afhankelijk van krabbenscheer. Dit is een waterplant die alleen in schoon water groeit en zodra er een directe verbinding met het Peizerdiep wordt gerealiseerd verdwijnt de krabbenscheer door de veranderende waterkwaliteit en met de krabbenscheer verdwijnt dan ook de groene glazenmaker. Op verschillende plaatsen in de Onlanden wordt nu krabbenscheer uitgeplant. Als dit succesvol is kan de polder opgeheven worden. Dit kan echter wel vijf of zes jaar duren. Als de krabbenscheer niet aanslaat blijft de speciale polder bestaan.

Behalve ruimte voor de natuur moet er ook ruimte voor recreatie komen, zoals een speelbos en een uitkijktoren. En natuurlijk fietspaden voor recreanten en inwoners.

In het gebied liggen ook nog rond de vijftientig veenterpen. Dit zijn rijksmonumenten en hebben daarmee de hoogste beschermingsstatus. In eerste instantie mocht Natuurmonumenten er niks mee doen, niet graven, maar ook niet maaien. Ze worden geconserveerd en in overleg wordt nu bekeken wat er aan werkzaamheden plaats moet en kan vinden.

Het was een lange excursie van een gebied dat mij voor deze excursie niet zo groot leek, totdat je een fietstocht langs de rand maakt en merkt dat dat niet echt klopt. Jacob de Bruin heeft ons een goed beeld gegeven van wat de werkzaamheden inhouden en duidelijk gemaakt dat er bij dit soort projecten altijd compromissen gesloten moeten worden zoals het doorwerken tijdens het broedseizoen omdat anders de subsidiestroom ophoudt en je helemaal niks meer kunt doen.

Maaik de Goeij

Vos Vision Optiek heeft stijl voor ogen...

EMPORIO ARMANI ESPRIT GUCCI DIESEL TILLEN DOLCE & GABBANA

Vos Vision Optiek combineert de oogzorg van de optometrist met de trends van de toonaangevende modemerken als Esprit, Cant, Dolce & Gabbana, Diesel, Mexx, Ray-Ban etc. Kwaliteit en mode voor uw ogen.

VOS VISION OPTIEK

Hoofdweg 179, Paterswolde www.vosvision.nl
tel. 050 - 309 18 88 | fax 050 - 309 21 44

Een nestje van de tijftjaf

Zolang wij in Eelde-Paterswolde wonen (eerst Rembrandtweg, later Anemoonweg, met elkaar al meer dan 27 jaar) heb ik in de tuin en omgeving altijd wel in voorjaar en zomer meerdere tijftjaffen gezien en gehoord. Het vele groen in de vorm van struiken, hagen, kleinere en grotere bomen is wat deze soort aantrekt. Voedsel en nestgelegenheid voldoende aanwezig. Maar dat een vogeltje zich met nestbouw bezig hield, dat was me nooit opgevallen.

Dit voorjaar dan toch. Vanuit het zijraam van de woning zag ik op 30 april een klein bruinig vogeltje als een kolibrietje voor een stuk dwarshaag hangen, in de snavel een dor blad. Na het hangen, 1-2 seconden, verdween het in de haag van door klimop overwoekerde thuja. De invlieghoogte was zo'n 130 cm boven maaiveld. De haag is 250 cm hoog en 120 cm diep. Direct aangrenzend is een rode kornoelje. Meerdere keren kon ik hetzelfde gedrag van eerst even hangen en dan naar binnen gaan waarnemen. Dan weer met een dor blad, dan weer met oude grashalm, beide in overvloed vlakbij de locatie aanwezig. Omdat mannetje en vrouwtje niet van elkaar zijn te onderscheiden weet je niets van de arbeidsverdeling. Wie bouwt? Vrouwtje, mannetje, allebei? En soms waren er ook drie tijftjaffen aanwezig.

Het Beste Vogelboek (1972) laat weten dat het vrouwtje een koepelvormig nest bouwt (meestal in een lage struik) van droog gras, bekleed met veren en dat het vrouwtje 13 dagen broedt en de jongen voert die na 13 dagen vliegen. In het boek Vogeljaar van Jac. P. Thijsse (1969) kunnen we o.a. lezen dat het nest zeer moeilijk is te vinden; uiterst kunstig verborgen tussen of in lage struiken en half overdekt. En ook dat thuja's en cypressen geliefd zijn om in te broeden, maar ook klimop (zelfs bij de grond). In allerlei vogelboeken en op internet valt info te verkrijgen over de tijftjaf. Ik heb in de broedtijd geen poging gedaan om 'ons' nest op te zoeken, bang voor de kans voor verlaten van de broedplek. Eind mei, begin juni zag ik ook dat er voedsel (rupsjes) aangevlogen werd, maar niet naar de locatie waar wij ik het nest vermoedde, wel in de buurt. Waren er jongen uitgevlogen?

Op 27 juni vloog steeds een tijftjaf met voer in de snavel onze tegen het huis groeiende druivenstruik binnen (eigenlijk een wirwar van druif, prachtrank en blauwe regen), invlieghoogte zo'n 250 - 300 cm. Zou daar een tweede nest gebouwd zijn en werden er jongen gevoerd? Begin juli was er fel alarm (tsjik, tsjik, tsjik, tsjik,.....tsjik) vanwege aanwezigheid van

ekster en kat in de tuin. Na 9 juli heb ik geen voeractiviteit meer waargenomen.

Op 20 augustus ben ik maar eens gaan zoeken naar de nesten. In de druif vond ik op bijna 350 cm hoogte een nest van een merel. Was een koepelvormig tijftjafnestje zo goed verborgen dat het onzichtbaar was? Het is ook geen prettig zoeken met je hoofd temidden van die donkere wirwar van stengels. Maar in de dwarshaag was het raak. Vlak achter de overhangende slierten van de klimop zat een koepelvormig nestje op ca 130 cm hoogte. Uit de zijopening staken meerdere veertjes. Het nest bestond uit een bodem van dorre bladeren en droge grashalmen waarop een koepelvormig geheel van los in elkaar gevlochten droge grashalmen rustte, van binnen bekleed met veertjes. Prachtig. In het nestje vond ik geen eitjes, ook geen schilfertjes.

Nog te vermelden valt dat al die tijd in de tuin en naaste omgeving de tijftjaf zich liet horen met zijn karakteristieke zang: tijftjaf, tijftjaf, tijftjaf, ...enz.

Leo Stockmann

Nest van de tijftjaf foto Leo Stockmann

Industriële biovergister; hoge subsidie; dus duurzaam

Het IVN heeft zich verzet tegen de bouw van een grote industriële biovergister in het Bunnerveen op de grens van de gemeentes Tynaarlo en Noordenveld. Het IVN maakte hiertegen bezwaar bij de gemeente Tynaarlo, omdat zo'n industrie niet past in het landschap. Doordat de gemeente het bezwaar van het IVN eerst 'niet ontvankelijk' verklaarde, moesten we wachten op een uitspraak hierover van de rechtbank in Assen. Die gaf ons gelijk.

Deze installatie vergist mest samen met andere producten zoals maïs, reststoffen van de levensmiddelenindustrie en dergelijke tot methaangas. Dit gas wordt in een zogenaamde warmtekoppelinginstallatie verbrand. Daardoor ontstaat elektriciteit en warmte. De warmte gaat via koelers de lucht in.

Het IVN wees de Raad van State erop dat deze installatie niet milieuvriendelijk is, doordat de geproduceerde warmte in het Bunnerveen niet nuttig gebruikt kan worden.

De advocaat van het bedrijf, Bio-energie Bunne, voerde aan dat de investering 3,25 miljoen euro bedraagt en dat over tien jaar berekend 12 miljoen euro voor het project is gereserveerd. Hij vond dat het gemeentebestuur uit die dikke subsidie toch wel mocht concluderen, dat het hier gaat om een duurzame inrichting. De Raad van State volgde deze redenering. Overigens is deze subsidieregeling inmiddels ingetrokken.

Bio-energie Bunnen heeft afgelopen herfst een wijziging van de milieuv vergunning aangevraagd. Een milieuv vergunning, die niet wordt gebruikt, vervalt na drie jaar. Het IVN heeft erop gewezen dat een vervallen vergunning niet meer bestaat en dus ook niet gewijzigd kan worden. Na negentien weken gaf de gemeente het IVN gelijk.

De initiatiefnemer is tegen dit besluit van de gemeente in beroep gegaan. Dit beroep dient op 15 oktober a.s. in Den Haag.

Het IVN mag ter zitting wel het woord voeren, maar is geen partij.

Wietske ter Veld

KOM KLIJKERS KIJKEN

Combi Sipkes
De Verrekijker-
specialist.
Alle topmerken

Swarovski
Zeiss
Leica
Bynolyt
Swift

Verrekijkerwinkel.nl

SIPKES

beeldbepalend

Postbus 15, 9711 PG Groningen | 0900 312 86 86
www.sipkesverrekijkers.nl

print

voor al uw drukwerk!

Mercuriusweg 11
9482 WK Tynaarlo
Tel.: (0592) 54 45 41
Fax: (0592) 54 45 31
www.printstudiozeven.nl
E-mail: info@printstudiozeven.nl

Op werkdagen
maandag t/m vrijdag
van 09.00 - 17.00 uur

WERELD WINKEL

van en voor wereldburgers

Voor cadeaus met een verhaal
Wereldwinkel Eelde-Paterswolde Hoofdweg 223

18

Roeken in De Braak-De Marsch plotseling verdwenen

Opmerkelijk stil was het dit voorjaar en de zomer op De Braak-De Marsch ('gescheiden' door de Hooiweg). Gewend als we waren altijd de honderden roeken te horen en druk bezig te zien met nestbouw, dit jaar niets. NIETS! Hoe kan nou zo iets. Bij Natuurmonumenten (Jacob de Bruin) en De Marsch (fam. Jorritsma) waren ze uiteraard ook zeer verbaasd, maar een verklaring voor het verschijnsel konden ze niet geven. Ook de roekentellers in ons dorp, Ben Hoentjen van de provincie en Fred van der Noord konden geen antwoord op het verdwijnen geven. Opzettelijke verstoringen zijn niet geconstateerd. Massavergiftiging in het foerageergebied? Roeken foerageren graag gezamenlijk op grasland en eten daar o.a. emelten en wormen, maar een aanwijzing van vergiftiging is er niet. Is er vrees voor de Steenmarter? Die komen er zeker voor, lees het artikelje 'Steenmarters in Eelde-Paterswolde' in Groen herfst 2007. Maar het blijven allemaal speculaties.

Elders in ons dorp komen ook, zij het veel kleinere, kolonies voor. Enkele locaties zijn vrij nieuw. Maar in hoeverre er overlopers van De Braak bij zijn is niet bekend. Er zijn geen geringe roeken.

Van roeken is bekend dat bij verstoring van (grote) kolonies de vogels kunnen gaan uitzwermen over een groot gebied, waarbij meerdere kleinere kolonies ontstaan. Het kan leiden tot verspreide overlast. Hoewel niet iedereen gecharmeerd was van de aanwezigheid van de eeuwoude grote roekenkolonie op De Braak-De Marsch (ingezonden stukken in Dorpsklanken) hoop ik toch dat ze weer terugkomen. Lawaai en schijterij moeten maar op de koop toe genomen worden. En ze hebben de oudste rechten. Immers hun woonwijk is veel ouder dan de nieuwbouwwijken.

Leo Stockmann

Micadeau Hoofdweg 179
Interieur & Fashion 9765 EK Paterswolde
050-3094640

**CADEAU'S • TASSEN • SJAALS
SIERADEN & KLEDING**

Tevens zijn wij het Toeristen Informatie Punt

19

Natte, openmiddag op het vlinderkampje

IVN-openmiddag op zondag 19 september. We waren het zo goed gewend met zon en veel vlinders. Maar gedurende de week werden de weersvoorspellingen voor zondag steeds slechter ... Deze keer klopten ze. Veel wind, eerst wat miezerige regen, af en toe leek het droog, uiteindelijk regende het echt. Natuurlijk was er op dat enkele witte, atalanta en gammaulijte na geen vlinder te zien. Wel naar schatting meer dan vijftig bezoekers, al of niet voorzien van kleurrijke paraplu's. Ondanks de regen waren de mensen enthousiast. De kinderen hadden het naar hun zin, het blote voetenpad was heel spannend. De demonstraties maaien met de zeis trokken veel belangstelling. De foto's geven een impressie.

Tineke van den Berg

foto Bertus van der Velde

20

foto's Tineke van den Berg

21

Steenmarters in de omgeving van Eelde

Steenmarters zijn tegenwoordig veel algemener dan vroeger. Door hun nachtelijke levenswijze worden ze niet vaak waargenomen. Het is niet bekend hoeveel Steenmarters er in Eelde en omgeving voorkomen. Om daarachter te komen hebben we waarnemingen van de laatste paar jaar verzameld. De gegevens zijn afkomstig uit de oude gemeente Eelde-Paterswolde, de gemeente Haren en het zuidelijke deel van de Gemeente Groningen.

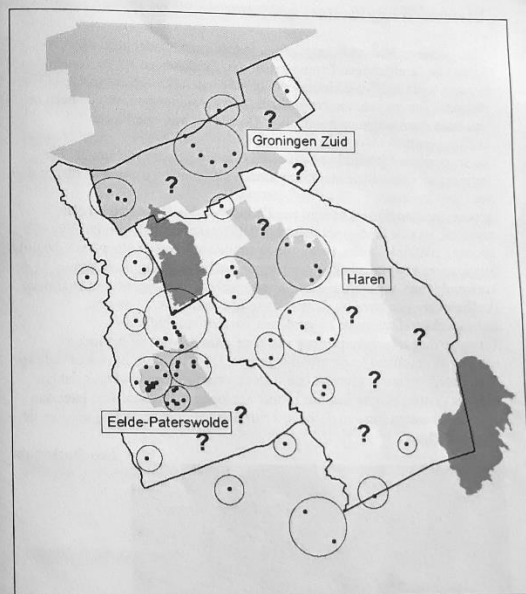
Zonder speciaal op pad te gaan zijn we zelf op meerdere plekken exemplaren tegengekomen. In totaal ging het om 28 waarnemingen. Een belangrijke bron van waarnemingen waren ook waarnemingen sites. Op waarneming.nl vonden we 34 waarnemingen. De website telmee.nl leverde 5 aanvullende waarnemingen. De overige 22 waarnemingen zijn vooral afkomstig van familie, bekenden en enkele leden van de IVN Vogelwerkgroep.

Alle waarnemingen zijn op een kaart ingetekend (zie figuur). Vervolgens hebben we de waarnemingen gegroepeerd tot clusters. Per cluster zijn 1 tot 21 waarnemingen gedaan. Dit verschil komt mede doordat niet overal evenveel mensen zijn die waarnemingen doorgeven. Uit een groot deel van het werkgebied is helemaal niets bekend over de aanwezigheid van Steenmarters. We hebben zelf een inschatting gemaakt op welke plekken er nog meer marters kunnen zitten, maar waarvan ons geen waarnemingen bekend zijn. Die locaties staan op de kaart weergegeven met vraagtekens.

Gebied	aantal
Eelde-Paterswolde	7 - 9
Haren	8 - 13
Groningen Zuid	4 - 7
totaal	19 - 29

Het totale aantal Steenmarter territoria in het werkgebied komt daarmee op minimaal 19. Op 10 aanvullende plekken zijn geen marters vastgesteld, maar is hun aanwezigheid mogelijk. Waarnemingen in de toekomst zullen moeten uitwijzen of de inschattingen correct zijn en op hoeveel locaties Steenmarters daadwerkelijk voorkomen. Voor dit moment lijkt een schatting van 20 tot 30 aanneemelijk.

Joke & Jeroen Nienhuis

Ligging van Steenmarter territoria in Eelde-Paterswolde, Haren en Zuid-Groningen.

Excursieverslag Reestdal op 4 juli

Tien personen hadden belangstelling mee te gaan. Onder hen ook IVN-leden van de afdelingen Groningen/Haren, Zuidlaren en Vries. We hadden er mooi weer bij. We genoten vier uur lang van heide (ook afgeplagde stukken), bos en ven, van roggeakkers met korenbloemen, van de beek en van oude boerderijen en hooilanden. Onderweg was er zelfs een koffietappunt.

Zo'n gevarieerd gebied heeft uiteraard ook een gevarieerde natuur. Ter herinnering noem ik de meest opvallende / bijzondere planten en dieren die we tegen kwamen.

groene zandlooper, basterd zandlooper (beide soorten op een zandpad over de heide), weidebeekjuffers (meest blauwe, een enkele groene), platbuiklibellen (ven), ronde zonnedaauw (op de afgeplagde heide), tengere rus, knopig helmkruid, pijlkruid, geelgors, kneu, zwartkop, kuifeend (ven), tuinfluiter, grote bonte specht, groenling, boerenzwaluwen (koffielocatie) en twee op thermiek rondjes draaiende ooievaars. Indrukwekkend waren de roggeakkers vol met korenbloemen.

Terug op de parkeerplaats bleek van onze auto de veer bij het linker achterwiel gebroken op de grond te liggen. De Wegenwacht was er snel bij. De monteur zette het grootste deel van de veer terug en het bleek dat het wiel net genoeg ruimte had om zonder aanlopen te draaien. Wat later dan de anderen waren Inge en ik thuis. Tevreden over de wandeling en over de Wegenwacht.

Leo Stockmann

Kijken naar een kuifeend op het ven.

foto Leo Stockmann

Programma IVN Eelde Paterswolde najaar- winter 2010-2011

<i>o. zoelt</i>	<i>Nacht van de nacht</i>	<i>met door IVN 5-10</i>
Zaterdag 6 november	Nationale Natuurwerkdag in het Ydersveen.	
Maandag 22 november	Lezing over libellen door de Libellenwerkgroep Drenthe. Kijkboerderij "t Hoogeveld" Aanvang 20.00 uur	
Dinsdag 28 december	Snertwandeling	
Donderdag 20 januari	Lezing over de Onlanden door Jacob de Bruin in Ons Dorpshuis Aanvang 20.00 uur	
Donderdag 10 februari	"Een groene kijk" op een duurzame ruimtelijke ontwikkeling in Drenthe Het Wapen van Leiden aan de Brink in Vries Aanvang: 20.00 uur	
Dinsdag 8 maart	Avond voor donateurs en nieuwe leden in Ons Dorpshuis Aanvang 20.00 uur	
Dinsdag 22 maart	Algemene ledenvergadering In Ons Dorpshuis Aanvang 20.00 uur Na het officiële gedeelte houdt Anne van der Zijpp een lezing over Oeganda.	

Uitgebreide informatie over het programma najaar/ winter 2010-2011

◊ Zaterdag 6 november

Nationale Natuurwerkdag in het Ydersveen.

Evenals voorgaande jaren vindt de natuurwerkdag weer plaats in het Ydersveen achter het vliegveld. Deze dag staat in het teken van herstel van natuur en landschap. Als je hieraan een bijdrage wilt leveren, ben je zeer welkom. Er staan verschillende werkzaamheden op het programma zoals het opschonen van de paden, het verwijderen van overmatige begroeiing, het herstellen van oude veenputten. Het meewerken aan natuurbehoud levert wellicht wat stramme spieren op maar het prettige gevoel om een morgen in de prachtige natuur van het Ydersveen nuttig werk te hebben verricht zal stellig overheersen.

De werkzaamheden beginnen om 9.00 uur en eindigen omstreeks 13.00 uur. Halverwege de morgen is er een koffiepauze en na afloop wordt u verwend met een kop heerlijke erwtensoep.

Route: Op de Legroweg sla je even voorbij het vliegveld de weg naar Yde in. Na enige honderden meters neem je de eerste afslag rechts. Hier zie je de vlag van Landschapsbeheer.

Voor verdere informatie kun je de site van de nationale natuurwerkdag raadplegen:

www.natuurwerkdag.nl

Maandag 22 november

Lezing over libellen door de Libellenwerkgroep Drenthe.

Deze lezing wordt gehouden in de kijkboerderij 't Hoozeveld, ingang aan de Helmerdijk. Er wordt niet alleen aandacht besteed aan libellen in het algemeen maar ook speciaal aan de soorten in onze omgeving.

Aanvang 20.00 uur

Dinsdag 28 december

Snertwandeling

Het is op dit moment nog niet bekend waar deze wandeling wordt gehouden. Verdere informatie kunt u t.z.t. aantreffen in Dorpsklanken en op onze site.

26

Donderdag 20 januari

Lezing over de Onlanden

Jacob de Bruin van Natuurmonumenten verzorgt aan de hand van foto's een lezing over de stand van zaken ten aanzien van de inrichting van dit gebied. Er is de laatste tijd veel (grond)werk verricht en het terrein heeft hierdoor een ander aanzien gekregen. Eind februari moet al het grondwerk klaar zijn en tegen die tijd zal het terrein ook veel natter zijn.

Jacob de Bruin gaat uitleggen waarom het gebied op een bepaalde manier is ingericht. Hij geeft als het ware een kijkje in de keuken wat de inrichting betreft.

Het belooft een interessante avond te worden waarin u wordt bijgepraat over hoe onze achtertuin er in de toekomst uit gaat zien. Uiteraard is er ruimschoots gelegenheid voor het stellen van vragen.

Aanvang: 20.00 uur in Ons Dorpshuis.

Donderdag 10 februari

"Een groene kijk"

Op deze avond presenteert Albert Kersies van Natuurmonumenten 'Een Groene Kijk' op een duurzame ruimtelijke ontwikkeling in Drenthe. Het betreft de gezamenlijke visie van Natuurmonumenten, Het Drentse Landschap, Staatsbosbeheer en de Natuur en Milieufederatie Drenthe.

Plaats: Het Wapen van Leiden aan de Brink in Vries

Aanvang: 20.00 uur

Deze avond wordt samen met IVN Zuidlaren en IVN Vries georganiseerd. De visie bevat voorstellen om de geleidelijke afname van de hoeveelheid planten- en diersoorten in Drenthe om te buigen in een toename en de kwaliteit van het landschap te vergroten. De visie is begin 2009 aangeboden aan de provincie en is door de provincie als bouwsteen gebruikt voor het nieuwe Provinciale Omgevingsplan.

In 'Een groene kijk' geven de natuurorganisaties een ruimtelijk beeld van de gewenste natuurontwikkeling op middellange termijn in Drenthe. Deze natuurontwikkeling moet zorgen voor vergroting van de biodiversiteit en meer landschappelijke kwaliteit. In de visie is aangegeven waar mogelijkheden liggen om de huidige ecologische hoofdstructuur te versterken door middel van brede verbindingen tussen gebieden en het

27

laten ontstaan van grote eenheden "wildere" natuur. In de visie worden ook voorstellen gedaan voor een aantal beekdalen. Deze zullen het landschap aantrekkelijker maken.

De visie is niet af. Visievorming is voor de opstellers een doorlopend proces waarbij zij ook graag de mening en inzichten van anderen willen betrekken. Zij willen de komende jaren onderdelen van de visie meer in detail gaan uitwerken.

Op deze avond zal ook de documentaire "Ambassadeur van de natuur, het edelhert in Nederland", worden vertoond. De film duurt 30 minuten en geeft een beeld hoe een grote diersoort als het edelhert gebruik kan maken van de toekomstige ecologische verbindingen.

Dinsdag 8 maart

Avond voor donateurs en nieuwe leden

Om donateurs en nieuwe leden wat nader kennis te laten maken met wat het IVN zoal doet organiseert het bestuur deze avond.

De avond wordt gehouden in Ons dorpshuis aanvang 20.00 uur.

U krijgt t.z.t. nader bericht.

Dinsdag 22 maart

Algemene ledenvergadering

Na afloop van het officiële deel van de vergadering houdt Anne van der Zijpp een lezing over Oeganda.

Hij maakte in de kerstvakantie 2007/2008 met een aantal vrienden een kampeerreis in dit dicht bevolkte land, dat op de evenaar ligt. De bevolking is arm, maar er heerst geen gebrek aan voedsel. Van het regenwoud is helaas weinig overgebleven, want vrijwel elk stukje grond wordt benut voor de landbouw. Sporen van het regiem van de vroegere dictator Idi Amin zijn er vrijwel niet meer.

De reis stond onder leiding van Hamlet's Birding Tours, die busjes met chauffeurs en gidsen had geregeld. Het werd een zeer (in)spannende trip van 15 dagen met waarnemingen van 32 soorten zoogdieren en meer dan 300 vogelsoorten.

Hierover vertelt Anne op deze avond nog veel meer en laat hij prachtige foto's zien die hij tijdens deze trip heeft gemaakt.

U krijgt t.z.t. nader bericht.

Aanvang 20.00 uur in Ons Dorpshuis

28

District Drenthe nieuwe stijl

Op de algemene ledenvergadering van 20 mei 2010 in Assen is besloten dat IVN-district Drenthe als vereniging ophoudt te bestaan. Ook onze afdeling (voorzitter Leo Stockmann was aanwezig) stemde voor. De verbinding tussen de afdelingen blijft wel behouden, net als de districtsdag (heette voordien districtsledendag) die jaarlijks door een afdeling georganiseerd zal worden in overleg met het consuleringschap. De organiserende afdeling coördineert voor dat jaar ook de NME-subsidieaanvraag vanuit de afdelingen bij de provincie. Alleen aanvragen van meer dan € 1000,- kunnen worden ingediend (kleinere bedragen moeten worden gebundeld tot een dergelijk bedrag is bereikt). Verder komt er een klankbordgroep die een paar keer per jaar onderwerpen bespreekt met de vrijwilligersconsulent. Het consuleringschap verzorgt een elektronische nieuwbrief. Afdelingen kunnen kopij aanleveren over bijzondere activiteiten en cursussen. Eenmaal per jaar zal er ook een overleg zijn tussen vertegenwoordigers van de besturen van de afdelingen. De afdeling die de districtsdag voor dat jaar organiseert roept de afdelingen bij elkaar; de klankbordgroep en de vrijwilligersconsulent bepalen de inhoud van de agenda.

Meer informatie: www.ivn.nl/drenthe.

(Dit stukje is gebaseerd op het artikelje dat is verschenen in Mens en

Natuur, zomer 2010)

**Arends
Coiffures**
HAIR DESIGN

Hoofdweg 217, 9765 CG Paterswolde, tel 050-309 45 50

galerie 'de bun'

www.galeriede-bun.nl tennus en alan de boer
pasveen 1
e-mail: a.t.de.boer@freeter.nl 9496 la bunne
telefoon 050-309 18 84

29

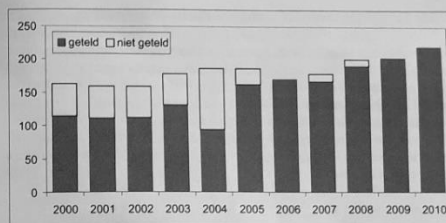
Hoeveel huiszwaluwen zitten er in Eelde-Paterswolde?

In het werkgebied van de Vogelwerkgroep broeden al vele jaren Huiszwaluwen. Niet ieder jaar zitten er evenveel. Jaarlijks proberen we verandering van het aantal paren te achterhalen. Niet alle adressen zijn in de loop der tijd even goed geteld. Ieder jaar vinden we nieuwe locaties. Met name vanaf het jaar 2000 weten we van de meeste plekken om hoeveel paren het gaat. Van de huizen die tot 2000 zijn gebouwd weten we slechts van deel van de adressen hoeveel zwaluwen er jaarlijks broeden. Van bijna alle nieuwe huizen weten we dat precies. De nieuwbouwlocaties zijn hierdoor oververtegenwoordigd bij de jaarlijkse tellingen. Het zijn juist de nieuwbouwlocaties waar de zwaluwen bij voorkeur hun nesten bouwen (zie de ontwikkeling in Eelderwolde in de vorige Groen). Omdat niet ieder jaar alle adressen zijn geteld en omdat bij de tellingen de nieuwbouwlocaties zijn oververtegenwoordigd is het niet eenvoudig om te zeggen hoeveel zwaluwen er ieder jaar in het hele werkgebied van de Vogelwerkgroep zitten. Omdat we denken in 2009 en 2010 vrijwel alle adressen gevonden te hebben kunnen we met enig rekenwerk een schatting maken van het aantal zwaluwen op de plekken in de eerdere jaren niet zijn geteld.

In de figuur staat hoeveel paren Huiszwaluwen er in het hele werkgebied van de vogelwerkgroep broeden. Tot en met 2005 zijn jaarlijks gemiddeld 50 nesten gemist. Daarna werden jaarlijks gemiddeld 5 nesten gemist. Als we alleen naar het aantal getelde Huiszwaluwen kijken lijkt het aantal tussen 2000 en 2010 bijna verdubbeld te zijn van 114 naar 220. Een toename van 106. In werkelijkheid is het aantal vogels toegenomen met 68 vogels (van 152 naar 220). Dit komt neer op een toename van bijna 50 procent. Er is nog steeds sprake van een behoorlijke toename, echter niet zo spectaculair als op het eerste ogenblik leek.

Betekent de afname van het aantal gemiste Huiszwaluwen ook dat er in het verleden minder goed is geteld? Nee! In de eerste jaren van deze eeuw werden vooral de aantallen op de bekende locaties geteld. De laatste jaren hebben we geprobeerd om zoveel mogelijk nieuwe adressen op te sporen. Nog steeds vinden we ieder jaar nieuwe locaties. Het zou fijn zijn als we in de toekomst alle locaties zouden komen te weten.

30

Het aantal Huiszwaluwen in het werkgebied. Het onderste deel van de staven geeft het aantal getelde zwaluwen aan. Het bovenste deel geeft een schatting van het aantal zwaluwen, die bij de tellingen zijn gemist. Tezamen geven ze een goede schatting van alle Huiszwaluwen in het werkgebied.

Joke & Jeroen Nienhuis

Het verhaal van de huiszwaluw en de gaai.

Dit voorjaar kwamen de huiszwaluwen later uit het zuiden dan vorig jaar. Dat had naar mijn idee te maken met de lange, koude winter in een groot deel van Europa. Gelukkig werden onze 4 kunstnesten in gebruik genomen en aan het aantal eierdopjes te zien kwamen er per nest maximaal 5 jongen uit. Normaal gesproken zijn de jongen in 28 tot 30 dagen groot genoeg om uit te vliegen. Echter dit jaar kwam er een kink in de kabel in de vorm van een hongerige gaai. Het was in de eerste week van juli dat de oudste, jonge zwaluwen 3 weken waren. Terwijl ik in de tuin zit klinken er alarmerende geluiden. Er bleek een gaai op de uitkijk te zitten, net boven mijn hoofd. Hij vloog richting het nest, gebruikte de poepplank onder het zwaluwnest als springplank en greep een jong om daarna weg te vliegen met zijn buitgemaakte prooi. Sinds 2003 was het prederen van onze huiszwaluwnesten nog niet voorgekomen. Dit jaar heb ik voor het eerst geen jongen zien uitvliegen; ze zijn voortijdig opgepeuzeld. Normaal gesproken worden er 2 of zelfs 3 nesten grootgebracht per seizoen. Volgend jaar hoop ik op meer broedsucces voor de huiszwaluw. Dan heb ik er zelf ook veel meer plezier in...

Tessa Westerhoff

31

Eelde te laat met vereiste compensatie in de natuur!

Indien de hoofd start- en landingsbaan van het vliegveld verlengd wordt, zal ongeveer 700 meter van de Eekhoornstraat verdwijnen. Dit geldt ook voor de houtwallen in de buurt. Maar dat is leefgebied van vleermuizen. In de Landgoederenzone ten noorden van het vliegveld heeft Natuurmonumenten negen soorten vleermuizen aangetroffen: de Rosse vleermuis, de Watervleermuis, de Franjestaart, de Baardvleermuis, de Meervleermuis, de Ruige dwergvleermuis, de Gewone dwergvleermuis en de Grootoorvleermuis.

Ten zuiden van het vliegveld vinden Rosse vleermuizen hun verblijfplaatsen in bomen op de Brink van Yde. Dit voorjaar vlogen er negentien uit één boom en de detector gaf aan dat er ook in een andere boom Rosse vleermuizen zaten. In het Yder's Hoes zitten Grootoor vleermuizen, evenals in een boerderij aan de Bunnerzandweg die gesloopt moet worden. De Eekhoornstraat vormt de vliegroute die de populaties in de Landgoederenzone en in Yde verbindt. Als deze vliegroute zou verdwijnen, betekent dit dat sommige soorten vleermuizen hun winter of zomerverblijven niet meer kunnen bereiken. Dit brengt schade toe aan die populaties. Dit gebeurt ook wanneer populaties van elkaar afgesneden worden.

Voor het kappen van de bomen is een ontheffing Flora en faunawet vereist, want de Europese Habitatrichtlijn beschermt vleermuizen. Toch heeft het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselvoorziening (LNV) vorig jaar een ontheffing verleend. Deze ontheffing is overigens gebaseerd op wel erg summier onderzoek. Het onderzoeksbureau - dat voor het vliegveld werkte - trof maar vier soorten vleermuizen aan.

De Habitatrichtlijn houdt in dat men geen schade mag toebrengen aan beschermde soorten, tenzij dwingende redenen van groot openbaar belang in het geding zijn en er geen alternatieve oplossingen bestaan. In dat geval echter is compensatie vereist.

Hier gaat het erom dat de ontheffing herstel van de vliegroute vereist, voordat in de bestaande vliegroute gekapt mag worden. Dat lijkt dus goed voor elkaar te zijn. Echter, de ontheffing verwijst voor de wijze waarop die compensatie uitgevoerd moet worden naar bepaalde paragrafen in een onderliggend rapport. En in dit rapport staat dat compensatie niet mogelijk is en ook niet hoeft. Het vliegveld wil de verlengde baan komend voorjaar

32

in gebruik nemen. Dat betekent dat er geen tijd is om compenserende boomte te planten en te laten opgroeien, en dat er dus geen compenserende vliegroute voor de vleermuizen zal zijn. In 2005 al, wist het vliegveld dat deze vliegroute langs de Eekhoornstraat loopt en dat het verlies van die vliegroute schadelijk is voor de vleermuispopulaties. Als de directie toen was begonnen om ontbrekende stukken houtwal aan te leggen, was de compensatie nu al goeddeels voor elkaar geweest. Met deze argumenten is het IVN naar de bestuursrechter gestapt.

We houden u op de hoogte.

Witske ter Veld

Nieuwe aanwinsten in de vogelvitrine

In Groen voorjaar 2010 stond al een stukje (met foto) over de IVN-vogelvitrine in de hal van De Wieken. Al eens gekeken? Inmiddels is de aardige verzameling uitgebreid met een gekraagde roodstaart, een witte kwikstaart en een zanglijster. We hopen de aandacht voor en de bescherming van de vogels hiermee te stimuleren.

gekraagde roodstaart

foto Leo Stockmann

33

Trieste aanblik Zevenhuizerweg

Zevenhuizer70bomenweg

Vanwege aanleg nieuwe riolering en reconstructie van de weg heeft de gemeente gemeend veel bomen te moeten kappen. Dat is gebeurd vóór het broedseizoen. Zo is voorkomen dat er vogels in zouden gaan broeden, wat dan weer vertraging van uitvoering kap zou kunnen gaan betekenen. Ik constateerde de kap eind maart en schrok behoorlijk. Was dit nou nodig?

Hevig bloedende stronk.

Toen ik er langs fietste ontmoette ik Harrie Wolters, (groenvoorziend ing gemeente Tynaarlo), die aan de Zevenhuizerweg woont. Volgens hem waren de meeste bomen (3/4 berk, 1/4 els en enkele eik, totaal zo'n 70 ex.) al niet te best meer en is daarom besloten tot totaalkap.

In de krant zou een aankondiging van dit gebeuren hebben gestaan. In mei zou met de wegwerkzaamheden worden begonnen, maar inmiddels is het al

eind augustus (als ik dit stukje schrijf) en is er nog niets gebeurd. De stronken getuigen nog steeds van de niets ontziene ingreep.

Leo Stockmann

Een bijzondere spin in het vlinderkampje

Lukas Odding en ik wonen bij elkaar in de buurt en we komen elkaar dan ook regelmatig tegen. We praten meestal over onze gezamenlijke interesse 'de natuur'. Eén van de laatste keren ging het gesprek over het vlinderkampje. Wij hebben in onze tuin een overdaad aan blauwe akeleien en Lukas zou ze graag in de vlindertuin zien. Op vrijdagmorgen 20 augustus zijn we samen de akeleien een nieuwe plek gaan geven. Lukas vertelde dat hij kort daarvoor een zeer bijzondere spin had gezien; de wespspin. Mijn kennis van spinnen beperkt zich tot het herkennen van de kruisspin en de hooiwagen. Hij zou hem graag aan me willen laten zien. En na het plantwerk zijn we de vlindertuin doorgelopen op zoek naar de wespspin. En ja hoor... opeens zaten we op onze knieën bij een beeldschone vrouwelijk exemplaar van de wespspin! We hebben genoten van onze vondst!

De naam 'wespspin' heeft alles te maken met het uiterlijk; de spin kan niet steken en de beet is ongevaarlijk voor mensen. De naam is vooral te danken aan het relatief zeer grote vrouwtje. Ze heeft een zwart achterlijf met heldere gele, witte en diepzwarte grillige banden. De wespspin is één van de grootste Europese spinnen en is vanwege de lengte en kleuren moeilijk over het hoofd te zien, zelfs voor mensen die niets van spinnen weten is de soort ook makkelijk op naam te brengen. Vrouwtjes worden ongeveer 15 mm. lang, gemeten van de kaken tot aan de punt van het achterlijf, door de grote dikke poten lijkt de spin aanzienlijk groter. Mannetjes zijn dofbruin en veel kleiner, ze worden maximaal 5 mm. Vanwege hun geringe grootte worden de mannetjes maar zelden opgemerkt. In Nederland was deze soort vrij zeldzaam, ze werd pas in 1980 ontdekt in Limburg. De laatste jaren ruikt de spin op naar het noorden, mogelijk door de warmere zomers als gevolg van de klimaatverandering.

Bij deze soort wordt het mannetje na de paring vrijwel altijd ingesponnen en later opgegeten door het vrouwtje. Het mannetje heeft na de paring geen functie meer, zijn sperma is immers opgebruikt. Bovendien dient hij het vrouwtje tot voeding, wat de ontwikkeling van zijn nageslacht ten goede komt. Als het mannetje geluk heeft is het vrouwtje pas verveld, dan zijn haar kaken nog zacht en maakt hij de grootste kans om te paren zonder opgegeten te worden.

Een mannetje leeft ook aanzienlijk korter; nadat hij volwassen is slechts enkele dagen. Ongeveer een maand na de paring, rond augustus, worden de eitjes afgezet in een relatief enorme, gelige cocon. Een cocon bevat honderden eitjes en wordt door het vrouwtje bewaakt tot ze sterft. Ongeveer een maand nadat de cocon is gesponnen komen de jonge spinnetjes uit het ei, maar verlaten de cocon pas in maart van het volgende jaar. Gedurende de winter kunnen de donker gestreepte cocons worden aangetroffen, ze zijn moeilijk over het hoofd te zien omdat ze zo groot zijn als een golfbal en meestal tussen grashalmen of struiken worden opgehangen. De wespspin richt zich vooral op springende en laagvliegende prooien zoals sprinkhanen, libellen en kevers die tussen de grassen leven. (achtergrond informatie uit Wikipedia).

Tessa Westerhoff

Kleine karekieten in de bebouwde kom van Eelde-Paterswolde

Op 20 mei, 's morgens vroeg om 5.55 uur werd ik gewekt door de zang van een kleine karekiet. Een kleine karekiet in mijn tuin? (Anemoonweg 40). Zou het geen zangnabootsende spreekuiz zijn? Ik mijn bed uit en naar buiten. En warempel, het was echt een kleine karekiet. Hij zong vanuit de bosschages (meerdere soorten struiken, bamboe) in de tuin van de achterburen. Ik ben maar uit bed gebleven en ik heb het vogeltje nog zo'n half uur fanatiek horen zingen. In de navolgende dagen niets meer gehoord. Ik mailde mijn waarneming naar de leden van de VWG. Op 26 mei mailde Martin Hols mij. In zijn tuin (Boerhaveweg 6) had hij een kleine karekiet gehoord. Hij had het geluid opgenomen en of ik dat wilde beluisteren of het inderdaad die soort was. Ik luisteren, geen twijfel mogelijk.

Van Anne van der Zijpp hoorde ik dat hij wel eens een kleine karekiet in het voorjaar heeft horen zingen in de struiken in het tussenplantsoen van de Anemoonweg

In beschreven gevallen gaat het om vogels op trek die zich kortstondig op allerlei locaties laten horen en dus ook op plekken in de bebouwde kom. In mei-juni zong er ook steeds een kleine karekiet in de vegetatie van kleine lisdodde en riet aan de oostzijde van de Mozartvijver (vijver Else van der Laanhuys). Omdat je er ook wel eens twee vogels bij elkaar zag, zou het een broedpaar kunnen zijn geweest. Complicatie was nog de drukte vanwege de opbouw en gebruik van de schans begin juni, juist op die locatie. Harrie Wolters van de gemeente heeft de vereniging voor volksvermaken die het schansspringen dat weekend organiseerde op de

aanwezigheid van de kleine karekiet geattendeerd. De organisatie zou de vegetatie zoveel mogelijk mijden en het publiek met behulp van hekken zoveel mogelijk bij de vegetatie weghouden.

De vogels zijn door het gebeuren niet vertrokken, want daags na het evenement hoorde ik weer zingen. Ook half juni nog. Of er daadwerkelijk is gebroed is niet bekend geworden.

Leo Stockmann

Sil's Mode

Voor trendgerichte kleding
Hoofdweg 202E - 9765 CK Paterswolde
Tel. (050) 309 56 46

INKTVISZWAM

Groot nieuws in de krant op 9 september. Op de Veluwe zijn bijzondere paddenstoelen gevonden. De zogenaamde Inktviszwammen. Maarrrrrr... hier in de buurt zijn ze ook gevonden. En wel in landgoed "Vosbergen" in de buurt van het museum. De zwam begint als een soort ei waar vijf knalrood gekleurde tentakels uit ontstaan. Deze tentakels groeien in verschillende richtingen. De zwam ruikt naar rottend vlees en trekt daarmee insecten aan die de sporen verspreiden. De Inktviszwam is een saprofyt, dat wil zeggen, een soort die van organisch afval leeft.

De Inktviszwam is een echte exoot die vermoedelijk aan het begin van de vorige eeuw met woltransporten uit Australië is meegekomen en in Frankrijk in de Vogezen is beland. Sindsdien maakt de Inktviszwam een langzame maar gestage uitbreiding door in Europa. Hij is voor het eerst in 1973 in Nederland gevonden.

Dit jaar zijn er in de natuurgebieden veel paddenstoelen te vinden. Dat komt met name door de natte zomer. Het is de moeite waard om eens rond te kijken in onze eigen omgeving. De Nederlandse Mycologische Vereniging is geïnteresseerd in vindplaatsen van de Inktviszwam. Als je iets bijzonders tegenkomt, kun je dit mailen naar Menno Boomsloiter mennowb@wanadoo.nl Greet Geertman

38

Moord op klaarlichte dag

Anemoonweg 40, 11 september 2010, 's middags. Zonnig weer en een lekkere temperatuur. Vanuit een tuinstoel zat ik al lezende in *Natuurbehoud* naar een badderende merel te kijken en naar een, op een eindje daarvandaan, foeragerende merel. De badderende merel was een wat veromfaaid (vooral de kopveren) vrouwtje, de ander een volgroeid juveniel. Kort nadat de vogels weg waren klonk er vanuit de coniferen haag secondenlang een hard paniekachtig geluid, maar onmiskenbaar van een merel. Was er ruzie? Na een korte stilte weer enkele seconden hetzelfde geluid. Toen weer stil. En toen kwam er een vrouwtje sperwer uit de haag gevlogen met een merel in de klauwen. In plaats van even een klein bochtje naar rechts te nemen om zo langs de zijkant van het huis te vliegen, nam de sperwer een klein bochtje naar links en vloog toen, met de vleugels gespreid, tegen het glas van de schuifdeur op. (Afstand haag tot schuifdeur is ca 10 meter.) Een niet te harde klap volgde, de merel werd losgelaten en de predator vloog weg. Op de grond voor de deur lag de merel, dood. Op het glas op 170 cm. hoogte enkele straaltjes van licht vocht en een klein klontertje bloed. Ik heb de merel in de tuin begraven. De sperwer zal op zoek zijn gegaan naar een andere prooi.

Het is niet de eerste keer dat de tuin bezoek kreeg van een sperwer, het zal ook niet de laatste keer zijn geweest. De tuin voldoet aan wat een sperwer prettig vindt: dekking en veel prooi.

Een verrassingsaanval is de voornaamste jachttechniek van een sperwer. Vanachter een haag kan die plotseling opduiken en de prooi achtervolgen tot in dichte begroeiing.

Leo Stockmann

Jonge, groene spechten .

Wij wonen in Spierveen dichtbij de prachtige grote eiken die langs de Helmerdijk staan. Van deze prachtige bomen geniet ik eigenlijk het hele jaar. Vroeg in het jaar (januari, februari) hoor ik de boomkruiper en de boomklever volop. In het voorjaar is de rupsenpiek fascinerend vanwege de enorme hoeveelheid vogels die zich te goed doen aan al die rupsjes. O.a. spreeuwen, merels, kool-, pimpel- en staartmezen halen hier eenvoudig heel veel voedsel op voor hun jongen. Ook de grote bonte specht is een trouwe bezoeker. Ergens halverwege de zomer merkte ik dat ik wel heel vaak de groene specht hoorde. Tijdens het uitlaten van onze hond zag ik er

39

op 10 meter afstand één in het gras zitten. Er was net gemaaid en er lag een mierennest open. Mieren zijn de belangrijkste voedingsbron voor de groene mierenest open. Mieren zijn de belangrijkste voedingsbron voor de groene specht. Hij deed zich er flink tegoeed aan, maar hij niet alleen. Toen ik iets te dicht naderde vloog hij op, samen met zijn 2 jongen. Het was prachtig om te zien. Ik heb ze in de afgelopen zomer regelmatig hun eenvoudig te herkennen geluid (klu klu klu) horen maken.

Tessa Westerhoff

De Natuurclub

Wist je dat de natuurclub voor het eerst in haar bestaan heeft gekampeerd? Wist je dat alle deelnemers niet hun eigen naam droegen, maar de naam van een plant of een dier uit de omgeving?

Wist je dat Leo Zwart Mees heette en dat hij die (bij)naam nu nog steeds heeft?

Wist je dat Arjan vuur kan maken zonder lucifers, gasaanstekers of vergrootglazen?

Wist je dat hij dat doet met een vuurboog?

Wist je dat je daarvoor heel sterk moet zijn en veel geduld moet hebben en dat dit tijdens het kampeerweekend goed gelukt is?

Wist je dat de kinderen goed waren in het aanslepen van brandbaar materiaal?

Wist je dat de kinderen met een zakmes punten aan stokken hebben gesneden (voor het brood bakken) en op wilgentakken mooie figuren hebben gemaakt?

Wist je dat zout en suiker erg op elkaar lijken, maar heel erg verschillend smaken? Dat sommigen daar met koffie drinken of pannenkoek eten achter zijn gekomen?

Wist je dat 's ochtends voor het licht wordt de roodborst al begint te zingen? Dat daarna de merels al snel volgen? Dat je daar liggend in je slaapzak in je tentje heerlijk naar kunt liggen luisteren?

Wist je dat er in het kachelhuis van het toiletblok een witte kwikstaart broedde?

Wist je dat Dineke vindt dat je genoeg moet drinken omdat je anders hoofdpijn krijgt en dat ze er daarom voor zorgde dat iedereen genoeg vocht binnen kreeg?

Wist je dat de kinderen en leiding gezwommen hebben in de Iebérenplas, en niet in de Iebérenplas?

Wist je dat Iebéren bessen de bessen van kraaiheide zijn en dat de plas daarnaar vernoemd is?

Wist je dat we heel erg goed weer hebben gehad?

Wist je dat het kampeerweekend erg leuk was!!

Zo nu weet je weer een beetje meer!!

41

E. ROLFES

Hoofdweg 176, Paterswolde
tel. 050 - 309 24 91

Ruime sortering:
Hengelsport - Voeders - Zaden
Dierbenodigdheden
Laarzen - Vlietjes klompen, enz.

meulman

Tuinhout

Grenen planken
Palen 7x7
Vlonderpalen
geprofileerd
Hardhout div. diktes

Doe-het-zelf- en hout-
markt

Duinstraat 1, 9765 BC
PATERSWOLDE
Tel. 050 309 14 57

"Florahof" Tuincentrum

Aangesloten bij de Vereniging
van hoveniers en
groenvoorzieners
Tuinaanleg
Beplanting
Onderhoud

T.W. Ubels

Burg. Legroweg 34
9761 TC Eelde

tel: 050-3094756
fax: 050-3095236

www.tuincentrumflorahof.nl

Henk van de Bult uw Tweewieler-Specialist

Dealer van

AGU • MERIDA • BATAVUS

Hoofdweg 65a
9761 EB EELDE
tel. 050 - 309 65 06

42

foto Leo Stockmann

Ganzen op de ijsbaan

Nadat in de winter de ijsbaan lange tijd bevroren is geweest, kon deze nadien benut worden door schapen en brandganzen (plus jongen). Vroeger trokken de brandganzen na de winter altijd weg naar broedgebieden in het hoge noorden. Vanaf de midjaren 80 van de vorige eeuw zijn ook broedparen in Nederland. Van jaar tot jaar zijn dat er meer geworden. Ook in onze regio merken we dat. De ijsbaan Paterswolde is een favoriete plek voor ouders met hun jongen. Met de schapen kunnen ze het best vinden. Beide soorten eten van het gras. De foto is gemaakt op 21 juni.

Leo Stockmann

Viviparie

Viviparie betekent letterlijk levendbarendheid, het verschijnsel dat jongen van een diersoort direct uit het moederdier ter wereld komen. De bekendste vivipare dieren zijn zoogdieren, die nagenoeg alle levendbarend zijn. Maar viviparie komt ook bij planten voor. Het kan voorkomen bij vochtrijke vruchten waarvan de zaden zonder kiemrust kiemen. En het kan ook voorkomen bij bijvoorbeeld grassen, als er zich al in de bloeiwijze

43

kiemplantjes uit de zaden ontwikkelen. Bij een cultuurgewas als tarwe spreken we dan van schot. Tijdens een excursie van de plantenwerkgroep in een natuurontwikkelingsgebied in Eelderwolde vonden we een voorbeeld van viviparie bij de borstelbies (=dwergbies), zie foto. Tijdens een andere excursie aan de Zuiddijk in de Peizermaden werden exemplaren van de zomprijs gezien met kiemplantjes aan een stengelknop onder de bloeiwijze, zie foto. Waarschijnlijk gaat het hier om een voorbeeld van valse viviparie. Een ander voorbeeld hiervan is het uitlopen van jonge scheuten aan de bladrand van de moederplant, bijvoorbeeld bij Kalanchoe daigremontiana (bommenwerper)

Leo Stockmann

Groepelrus
Borstelbies

Zomprijs
foto: Willem Stouthamer

44

Gierzwaluwen

Zodra het einde van april nadert, speurt menig gierzwaluwliehebber het luchttruim af op zoek naar de eerste gierzwaluw. Dit jaar spotten de mensen van de gierzwaluwwerkgroep ze voor het eerst allemaal op dezelfde dag (29 april) in de buurt van de Begoniaweg. De blijde uitwisseling per email kon dan ook niet uitblijven. In mei en juni zijn we diverse maandagavonden op pad gegaan om te kijken waar ze invliegen onder dakpannen. Dit jaar zijn er enkele nieuwe invliegplekken ontdekt. Dat wil niet zeggen dat er dan ook automatisch een toename van het aantal gierzwaluwen is. We weten namelijk ook dat er bepaalde huizen zijn gerenoveerd en dat de gierzwaluw daar nu niet meer in kan, helaas. We kijken in diverse wijken bij bekende en nieuwe adressen. Het is ook afhankelijk van de weersomstandigheden of we veel of weinig gierzwaluwen in de lucht zien. Bij regen vertrekken ze naar zonniger oorden waar meer insecten in de lucht zijn. Dan zie je ze nauwelijks op de plaatsen waar je ze normaal gesproken zou kunnen zien. Bij mooi weer keren ze spoedig terug. In de wijk Paalakkers zijn over het algemeen veel gierzwaluwen te zien tussen mei en begin augustus. Spierveen daarentegen is te nieuw met de pannen strak op het dak. Dan zijn er geen invlieg mogelijkheden. Wel kan een gierzwaluwnestkast dan een mogelijkheid bieden om deze schitterende vogel aan te trekken.

Tessa Westerhoff

2010 Zwaar jaar kerkuilen

Na een winter met veel sneeuw en dus zware omstandigheden voor de kerkuil om zijn voedsel te vinden en te overleven, begon het broedseizoen al vroeg en zeer hoopgevend in maart. In een van de kerkuilkasten is in het najaar van 2009 een camera geplaatst en was het gedrag van de kerkuil goed te volgen. Hier waren in maart beide uilen met regelmaat aanwezig en we waren door middel van de camera ook meerdere keren getuige van de paring. Ook waren er al uilen die op eieren zaten in maart. Al met al zeer hoopgevend voor een "goed" broedseizoen. Bij de controles, die we later deden, troffen we steeds minder jonge uilen en eieren aan in de kasten. Een nest dat begon met zes jonge uilen bracht uiteindelijk maar twee jonge uilen groot. Broedsels werden in de eifase al verlaten of kwamen zoals de "camera" uilen helemaal niet tot broeden.

Uiteindelijk was het een zeer teleurstellend jaar met erg weinig jonge uilen.
Wel roept dit jaar wat vragen op.

1. Heeft de vroege start van het broedseizoen te maken met het bijvoeren in de winter?
 2. Is het bijvoeren nu een "goede" zaak waarbij we uilen redden of verstoren wij het natuurlijke gedrag van de kerkuil?
- Op de laatste vraag hopen we tijdens de provinciale vergadering meer inzicht te krijgen wanneer we mensen spreken over hun resultaten in gebieden waar wel en niet is bijgevoerd.

Volgend jaar hopen we jullie betere resultaten te melden.

nr.	atlasnr.	naam	kast	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004
1	12-13-25	S.v.d. Goot	x'93	3-1	3-2	2	1	1	3-3	3-2
2	12-13-14	B.v. Bergen	x'93				3-6++	3-4	3-4	
3	12-13-23	T. Bouwman	x'90	2	1	2	3-3	3-2		3-2
4	12-13-44	G. Grootdonk	x'90	1	2	3-1	5-4-1		5-1-9	5-3-1
5	12-14-31	W. Faber		3-3	1	1	3-9		3-3	3-5
6	12-13-25	J. Smid							3-4	

46

7	12-13-14	P. Terwel	x'02					5-2-6		
8	12-13-43	Fam. de Hoop		2	3-2	1		3-4	3-2	
9	12-14-31	Krooneman	x'02							
10	12-13-15	Vennebroek	x	1	3-2	2		3-4	3-3	3-4
11	12-13-35	P.v.d. Molen	x							
12	12-13-25	J. Jongespiet	x'06	1	1	1		3-4	1	3-4
13	7-53-35	M. Bonder	x'06		3-6			3-5+	1	3-4
14	12-14-31	S. Knaap	x'00	1	2	3-3	3-3	3-3	4	1
15	12-13-25	G. Dijkstra	x'99	3-2	3-3	1	1			
16	12-13-14	Fam. Nigten	x'04							
17	12-13-16	Meerschap	x'03						3-3	
18	12-13-43	Fam. P. Weesie	x'04	3-1	3-2	2				
19	12-13-43	Fam. Brookman	x'06			2				
20	12-13-43	Arnold Pilon	x'06		1					
21	12-13-25	Fam. vd. Bospoort	x'06	1	3-5	3-3	5-2-1	3-3		
22	12-13-14	Fam. Mertens	x'09							
23	12-13-14	Fam. Veenhuis	x'09							
24	12-13-44	Fam. Koops-Bijkerk	x'10	3-3						
25	12-13-52	Fam. Boelema		2	2	1		3-9++		
26	12-13-53	Fam. De Boer			1			3-10+		
27	12-13-52	Fam. Brands		1	2	1		5-10-2+		
28	12-13-52	Fam. Brongers			2	4-3	5-9-1+			
29	12-13-52	Fam. Van Meekren	x'07	1						
30	12-14-51	Fam. Bottema		1	1					
31	12-24-22	Koekoek-Koops	x'07		1					
32	12-14-51	Fam. Koops								
33	12-24-11	Fam. Leber				1				
34	12-14-51	Fam. Neelen				3-3				
35	12-14-51	Fam. Nijenhuis	x'07		1					

47

36	12-13-55	Fam. Van der Poel		2	3-4	2				
37	12-14-51	Fam. Snijder	x'07			1				
38	12-14-53	Fam. Stenveld								
39	12-14-51	Fam. Van Voorn				3-3	5-0-4			
40	12-24-12	Fam. Westra	x'07							

codes:

- 1: 1 uil aanwezig, niet broedend
 2: 2 uilen aanwezig, niet broedend
 3-5(+): 2 uilen aanwezig, 5 jongen (bv)(+= en 2^e br. += 3^e)
 4-6: 2 uilen aanwezig, 6 eieren, dus geen jongen
 5-4-1: 2 uilen aanwezig, 4 jongen, 1 ei/ dood jong
 x: kast geplaatst en voor zover bekend in welk jaar.

resultaat:

- 1994: 3 uitgevlogen jongen en 5 dood
 1995: 5 uitgevlogen jongen en 6 dood
 1996: 8 uitgevlogen jongen, 1 dood, 1 nest met 5 eieren verstoord
 1997: 3 uitgevlogen jongen en 3 jonge bosuilen!
 1998: 9 uitgevlogen jongen en 2 jongen dood
 1999: 8 uitgevlogen jongen, waarvan 3 bosuilen
 2000: 15 uitgevlogen jongen, waarvan 1 bosuil (2 dood in de kast)
 2001: 13 uitgevlogen jongen en 3 jongen dood
 2002: 7 uitgevlogen jongen
 2003: 23 uitgevlogen jongen
 2004: 34 uitgevlogen jongen en 1 dood jong (incl. 8 j. uit 2 br.)
 2005: 29 uitgevlogen jongen en 8 dode jongen.

48

- 2006: 18 uitgevlogen jongen
 2007: 51 uitgevlogen jongen en 13 dode jongen.
 2008: 15 uitgevlogen jongen en 1 dood jong.
 2009: 26 uitgevlogen jongen
 2010: 10 uitgevlogen jongen

Willem Zandt
 Sarah Schipper
 Martijn Snijder

PROFILE
 DE FIETSSPECIALIST

Mulder

Hoofdweg 92, Eelde, Tel. (050) 3091321
www.profilemulder.nl

49

Ook op zondagen bent u welkom.

Albert Heijn, Hoofdweg 202 in Paterswolde is
voortaan elke zondag open. Dus wandel gerust
bij ons binnen. U bent van harte welkom.

**Elke zondag zijn we open
van 16.00 tot 20.00 uur.**

Albert Heijn, Hoofdweg 202, Paterswolde.

Gewoon bij Albert Heijn.

Onze werkgroepen bestaan uit de volgende medewerkers:

Vogels:	P.Feenstra, M.Hols, J.Kadijk, B.van Manen, J.Meeder, J.Nienhuis-Poel, A.J.Pot-Ellen, S.Rienks, L.Stockmann, R.Warries, T.Westerhoff, W. Zandt, A.van der Zijpp, A.Smeenge, N.Smeenge, J.Bokma, J. Nienhuis. Afdeling Vries: H.Eggenhuizen, J.Fekkes, K.Bouwer, M.van Nieff, B.Visch.
Planten:	T.v.d.Berg, Y.de Boer, F.Nijdam, L.Bierdrager, J.Eilander, L.Odding, R.Douma, L.Stockmann, J.v.d.Werff, W.Kramer, F.Wilkens.
Publiciteit:	T.v.d. Berg, Y.de Boer, L.Stockmann.
Brom:	A.AB, E.de Boer, Y.de Boer, T.v.d. Berg, W.Kramer, W.Jonker-ter Veld.
Jeugd:	A. AB, T.v.d.Berg, J. Eilander, F. Nijdam, G.Rietema, G.Geertman, M.de Boer, A.Pot, G.Dijkstra, N. Smeenge, D.Buist
Natuurlijke historie:	Combinatie Ol Eel/IVN Vanuit IVN: J.Eilander (secretaris), Y. de Boer, F. Nijdam, G.Rietema, J.Arends, H.Heikens, C.Schaafsma, K.J.Westerhof.
Vlinderkampje:	T.v.d Berg, R.Douma, A.Zoon, E.Pieters, M.Wilkens, F.Nijdam, B.v.d.Velde, Y.de Boer, J.v.d.Werf, W.Hoekema, W.Kramer, L.Bierdrager, J.Steyvers, J.Eilander, L.Odding
Redactie Groen:	Leo Stockmann , glstockmann@hotmail.com Ynze de Boer, ynzedeboer@hetnet.nl
Vormgeving Groen:	Gerbrig Rietema, rietema@planet.nl
Distributie Groen:	Lideke Jorritsma
Advertenties:	Jan van der Werf
Site:	http://www.ivn.nl/eeldepaterswolde
Websitebeheer:	J.H.von Eije, J.Bokma, A.J.Pot